POETICKÉ BESEDY.

(REDAKTOR: JAN NERUDA.)

ČÍSLO XIX.

HUSITSKÁ SVATBA.

BÁSEŇ

OTAKARA ČERVINKY.

V PRAZE.
NAKLADATEL: ED. VALEČKA.
1884.


STANFORD UNIVERSITY
LIBRARIES



HUSITSKÁ SVATBA.

BÁSEŇ

OTAKARA ČERVINKY.

(POETICKÝCH BESED ČÍSLO XIX.)



V PRAZE.
KNIHKUPECTVÍ: DR. ED. GRÉGR & ED. VALEČKA.
1884.

Tiskem dra Ed. Grégra v Praze.

Proslov Labi.

Svatojanský broučku
sviť mi nocí máje
v zahrady a háje —
   květný sad:
veď mne polehoučku
ke studánkám tmavým
k dobrým Vílám hravým
   v bajný hrad.
Křišťálové stěny,
průhledny tam oku
na dně řeky toku
   hlídá drak;
v nich jsou uzavřeny
nesčíslné divy,
které nezří živý
   lidský zrak.
Po měsíčné přízi
pustím já se v tůni
dobrých Vil kde trůní
   královna;

zvuk jak stříbro ryzí
bude hudbou pěti,
zvěstí vyprávěti
mnoho zná.
Labe tok se snoubí
jarý muž jak s ženou
s družkou stříbropěnnou
z věčných dob:
mnohé dílo zhouby
prozradí nám vnadně
v říši Vil kdo na dně
našel hrob.
Zoufalá kde ruka
strhla žití pásku,
zhrzenou kde lásku
uštknul had:
milence kde muka
vedla do náručí
valem vln, jež hučí
v bajný hrad.
V nádherném tam sále
zas je najdem spolu
bez bázně a bolu —
blaze jim!
Růžný úsvit stále
hrá jim jako zora,
světa nelad s hora

nezní k nim.
S křišťálovou stěnou
vlnky laškující
kolébají snící
v věčný mír:
vodou stříbropěnnou
rybky šupinaté
jako hvězdky zlaté
vedou vír.

Ponořme se směle
v šumící ty vlny,
v hrůzný, kouzlaplný
vody proud:
šepcí báje skvělé
z dávných dějin vlasti —
nuž, chcem do propasti
s nimi plout.



Zpěv I.

1.

Jako netvor dávných bájí
stohlavý a obrovitý,
v tlamě, očích oheň litý
že se výhní pekla zdají —
krk i ohon — hlavy — hadí —
potvora to šupinatá
o níž ocel nezavadí,
křídla dračí nad ní spjata,
spáry její — mocné duby
tělo — nebetyčná hora,
hlavy témě mračna orá,
tlamy oheň zemi hubí,
žádná zbraň jí neublíží:
jak ten netvor hadohlavý
letí pověst z Vratislavi —

letí pověsť českou zemí,
že se císař Sigmund blíží,
že přes její svaté lemy
požár s děsnou vraždou shlíží.
Smrť že Husa, Jeronýma
příchod do Čech krutě slaví:
měšťan Krása — pověsť hřímá —
upálen jest v Vratislavi.
A jak zhynul! Smýkán dříve
smečkou koní po ulici
ku posměchu chátry divé —
Sigmunda, jenž úsměv v líci,
s dvorem, květem krásných paní
sledoval to podívání,
nyní již je v české zemi;
šířiť pověsť sterohlasou:
„Jako naložil jsem s Krásou
naložit chci také s těmi
Husity a Wiklefisty,
kteří hyzdí zákon čistý.“

2.

„K našemu se blíží městu!
k Litoměřicům se blíží —
jak mu zastaviti cestu?
Jako lavina svou tíží

přikvačí na chaty, domy,
pralesy a celá města,
odpor jich jak stébla zlomí,
taktéž Sigmundova cesta
záhubu a zkázu nese,
neoblomnou v hrůze, strachu.
Tam se život nepovznese,
kam jej stlačí nohou v prachu.
Jaká rada? Také Praha,
matka, hlava české země
cítí příchod svého vraha,
předtuchou vlast sténá temně.
Tábor, jediné to místo,
kde jest srdce, pravdou vzňaté
mezi svými skryto, jisto —
Tábor, sídlo pravdy svaté,
tam kde vévodí muž boží
jednooký vůdce lidu —
Tábor nezná naši bídu
nepřítele ve podnoží.
Sami pomůžem si pouze,
sami zbavíme se nouze.
V boha doufejme jen pevně;
ano prst v tom jeho zjevně,
že ta pravda, ryzí, čistá,
námi dojde k svému právu:
přemůžeme Antikrista,

potřem hroznou jeho hlavu.
Našemu se městu chystá
sláva taká mezi všemi,
s pýchou o nás mluvit budou
v celé české svaté zemi.
Zkázu děsnou, krverudou
nad vlastí jež se již vznáší,
odvrátíme sami, bratři,
odvahou a péčí naší.“

Stařec velebný kol patří,
jako prorok v druhů čele,
vousů proudy stříbroskvělé
svědčily o výši let.
Na čele však neúmorná
vůle psána, orlí vzlet!
„Jest v tom vaše vůle svorná?“
velebný se táže kmet.
Odmlčel se na to chvíli.
Patnáct hlav se k němu chýlí
v rozlehlém a šerém sále:
třicet jiskrnatých zraků
z podelbí, jak blesky z mraků
křížily se s jeho hledy;
jako z hrobu naposledy
zašumělo kol: „mluv dále.“

„Jest v tom vaše vůle svorná,
aby naše ruka vzdorná
zmocnila se Antikrista,
jenž se zove českým králem?“

„Ano,“ znělo šerým sálem.

„Nuže, nech se každý chystá
v onu noc, kdy v město vkročí.
Znamení na domě zočí,
v kterém bydlí Jan — on schází?“

„Jediný on mezi všemi.
Nevěstu snad doprovází —“
zazněl jako ohlas němý.

„Právě vhod, že Pichla dceru.
Purkmistra tak, obce hlavu
máme v ruce, na mou věru.“

„Obávám se,“ znělo v davu.
„purkmistr má hlavu tvrdou;
znám tu jeho mysl hrdou.
Nepovolí, rovna skále,
pro to zvlášť, že hostí krále.
S tělem, duší oddánť jemu,
zlý jak člověk duchu zlému.“

„Známo ale také všude,
jakou láskou dceru pěstí.
Sotva jiný otec bude,
který tak své hledá štěstí
jediné v tom světě širém
ve své milolepé dceři:
jí jak děcko slepě věří,
které naplněno mírem
na klíně své roditelky
nechá voditi se lehce
tam, kam vůlí třeba nechce.
Jest to jediný cit velký,
který člověkem jej činí
podobným nám druhým lidem.
Proti ní se neprovinní."

„Nuže, odejděme s klidem,
nevzbudíce podezření.
Naskytne se cesta jistá
zýtra v noci — bez prodlení
zmocniti se Antikrista."

3.

Posvátnou se chvílí klnu,
první svit kdy první žena
ssála okem roztoužena,



prvni vzdech jí prsou vlnu
přáním vzedmul první touhy,
pohled její, žárný dlouhý
v srdce muže v plaché bázni
zasel jiskru lásky strázní;
že nebylo v české zemi
od Krkonoš po Šumavu
krasší děvy mezi všemi
nad mladistvou Vlastislavu;
Purkmistra to Pichla dítě —
jitřní hvězda na úsvitě.

4.

— „Na nebi svit slední hyne
na obzoru růžným jasem,
výše modro bledé kyne
v souzvuk smaragdovým pásem,
za nímž oko naše tuší
onu věčnost usměvavou,
v níž Pán kryje svojí slávou
sídla vyvolených duší.
Zda se ti tak drahý, nezdá?“
šepce Vlastislava druhu.
„Na nebi, hle, první hvězda
v onom bledějasném pruhu
který k sobě vábí, táhne,

předtucha jak krasších říší...“
Mlčí zas — rty sotva dýší.
Chvíle jsou, v nichž srdce prahne
po neznámé bolné slasti —
touha po životě, v smrti
když ta pouta těla drtí —
touha jako nad propastí,
jež nás vábí ve své bezdno. —
Tak nás vábí nebe hvězdno —
ona propasť nekonečná,
děsná, tajemná a tmavá,
v které nás buď očekává
věčné nic — neb žití věčna —
„Žijem nad propastí děsnou,
menší, než ty mušky v trávě,
které každou novou vesnou
vznikají a hynou právě.
Zřel jsem bídu kolem sebe,
ubohé to lidstvo celé,
zmrzačené v duchu, v těle,
deroucí se o to nebe.
Často zřel jsem mrzáky ty
pracující bez ustání
aby mozoly jich dlaní
byly jejich děti syty; —
v duchu zřel jsem zatím červem,
jenž se člověčenstvem zove,

jak obrací mlýnským žervem,
potravy by získal nové.
V duši mojí bolest krutá
jako žhoucí pára tryskla,
jak by ruka nepohnutá
v srdce vřelé ocel tiskla.
Klesl jsem tu na kolena,
cítě v prsou ona muka,
pod kterými lidstvo sténá,
pro něž Kristu srdce puká.
Zrak mi zamkl úžas bolu:
nechtěl jsem to tvorstvo zříti,
které klesá v propasť dolů,
při tom ale myslí, cítí,
trpí, umírá, se modlí,
proklíná — vše bez naděje —
kdy však s nadějí se děje,
pouze mžikem u ní prodlí,
aby kleslo v propast věčna. —
Kolikrát já prožil dobu,
která připravuje k hrobu,
ptal se se zoufalstvím boha,
zdali za ta muka mnohá —
jedna oběť dostatečna.
Neodpovědělo nebe.
Tu jak děcko v noci temné
hrůzu pocítil jsem ze mne,

schoulil jsem se v sama sebe,
přál si aspoň jedné duše,
která by mne toutéž silou
obejmula v lásky tuše,
která by mi byla milou,
nad vše, na zemi té bídné;
věřil jsem a věřím posud,
že jsou bytosti ty vlídné,
které řídí lidský osud;
které lásky věčnou strastí,
neskonalou, nezměřenou,
zachrání nás nad propastí,
do které nás proudy ženou;
že pak taká láska svatá
neskonalá, nezměřená,
která za nás v oběť chvátá,
jaké schopna matka, žena,
musí obměkčiti toho,
který nás tak bídné stvořil.
Dosti — řekl jsem snad mnoho —
vždyť mám tebe!“ — dohovořil.
Šumí řeka klidně dále,
k moři blíže — svojí vlasti —
jak ten čas, jenž s lidstvem letí
do neznámé do propasti.
Šumí řeka, šumí stále —
milenci dlí ve objetí,

nad pohádkou zamyšleni,
nad pohádkou srdce, žití,
smrti, — které v pravdě není.
To, co v prsou vlastních cítí
jest pak věčna vlnobití —
tepot srdce — všehomíra.
Jest to hymn, jenž uzavírá
v sobě taje netušené,
v kterém vešken život zmírá —
nové bujné puky žene —
„Slyš!“ se dotkla jeho ruky —
slyš! to v dáli, dáli, dáli —
slavičí zní sladké tluky —
blíž a blíže zaznívaly.
Probudil to měsíc jasný
ohlas kouzel čarokrásný,
kouzel kraje toho kolem,
že ta divůplná píseň —
budí v prsou sladkou tíseň —
něhu, promísenou bolem?
Tóny jasné, vítězící
kouzlí rozkoš v jejich líci,
hnad zas v oku jasná vláha
nad něčím, co k srdci sahá.
Šepce noc to svoje vzdechy:
vážné ticho, plné těchy.
Časem, jako hvězdky dráha

svatojanský brouček hoří,
kruhy lesklé kolem tvoří.
Nad nimi pak neobsáhlá
vinula se pásma hvězdná —
oblasť vábná, která táhla
duše k sobě v propasť bezdna —
v propasť, která září květla
čarnější všech drahokamů —
nejsvětější chrám to chrámů —
duší prazřídlo a svetla. —



Zpěv II.

1.

Skvělý sen, jak báje Orientu
v skvoucí družině, na bujném koni
v zlatě, stříbru, šarlatě a kmentu
jede Sigmund, s ním pak tisíc koní,
uherských a českých bohatýrů
k Litoměřicům dle labských vírů.

Pestré čabraky a blesky zbraní
pochev barvy, oděvů a znaků
vábí k sobě nesčíslných zraků.
Plno nádhery a zlata plání
[illegible] davy
[illegible] smavy
[illegible] krásnější pán.

Květ to krásy celé [illegible] země
slunný jih jde v závodí se severem.
[illegible] jeho půvab skví se [illegible]
[illegible] plesi v plamu [illegible].

„Zde jsme, pane, věrné město tvoje.
K nohoum kladu zlaté jeho klíče.
Nestrhnou nás z cesty divé boje,
ani Viklefistů klatých chtíče.
Věrni jsme a zůstaneme tobě,
šťastni, že tvou milost zdi ty hostí,
nesvede nás nikdo k nevěrnosti:
spíše vše kol pochováme v hrobě.
Pokyň nám a poslechneme tebe,
cokoli nám kážeš, jest nám svaté,
jak by nám to velel anděl s nebe.
Tvé a církve protivníky klaté
přivedeme, jeli vůle tvoje —
ve tvou moc buď mrtvé a neb jaté.“

Tak děl Pichel, před Sigmundem stoje,
purkmistr té obce starobylé,
pokynul pak zároveň své dceři,
která, nevěsta jak, v říze bílé,
kvítí zapletené do kadeří,
v kruhu družek, jako luna skvělá
v sboru hvězd, před césarem teď stála.
Pod žárem se očí jeho rděla,
když mu klíče zlaté podávala
na polštáře tkaném stříbrem, zlatem.

Sigmund půvab dívky stejným časem
hltal zrakem svojím s divým chvatem,
načež milostivým pravil hlasem:
„Přesvědčen jsem, pane, o tvém slovu,
pro to z milosti chci tvým být hostem.
S družinou se v město věrné zovu.
Věrnost tvá jest vzácným sice skvostem,
první klenot zřím však: tvoji dceru;
z rukou tvých, o panno, klíče beru;
kéž by byly klíči k vzácné přízni,
k pokladu, po kterém srdce žízní.
Pří sám bůh! tvá ruka hodna jistě
ruky knížecí zde na tom místě—
ba já za ni chtěl bych dát své říše.
Slovem královským se klnu z tuha:
přání tvé mi rozkaz, já tvůj sluha.“

Poslední ta slova vroucně sice
promluvil, však téměř vánkem tiše,
tak že nezaslech je nikdo více
nežli ona a pak otec její.

Otci pýchou svítí tmavé zraky,
jí se studem, hněvem líce chvějí.
Dívka zvítězila nad rozpaky:
šotek milosti, jenž v důlku tváří
ukryt jako v růži uzardělé,

vehnal šibalství jí v očí záři,
tak že pravila mu vzdorně, směle:
„Beru za slovo tě, králi pane,
dnešní den se svátkem pro mne stane,
nekonečným blahem dme se hruď:
ještě dneska budu zasnoubena,
učiň, nech je ze mne šťastná žena,
svědkem královským mně při tom buď.“

Sigmund zří i Pichel na ni
zklamání jim tváře vraští:
Sigmund rdí se pro sklamání
Pichel bledne, jako v zášti.
Marnéť ale rozmyšlení,
slovo královské je tuhé,
tužší nežli každé druhé,
pomoci zde více není:
dívky pohled holubičí,
z něhož temný oheň klíčí,
upírá se také stále
s úsměvem do očí krále,
tak že Sigmund naposledy
zmaten poodvrátil hledy.
„A kdo jest tvůj vyvolený?“
Líce majíc uzarděny,
odvětila dívka krotce:

„Příjmi, králi, dík můj vřelý,
Jan můj hoch jest dobrý, smělý—
otaž se jen mého otce —“

„Pane Pichle, bez váhání
vykonej své dcery přání;
dostojímť já svému slovu,
na svatbu se její zovu —“

Pichl k tomu mračně hleděl:
„Poroučíšli, králi pane —“
zajikavě odpověděl —
„podle rozkazu se stane —“

„Doufám, z otecké též lásky —“
s čela shladiv slední vrásky,
Sigmund pravil opět klidně,
načež pousmáním, vlídně
pozdravoval na vše strany
vjížděje do městské brány.

2.

Jak by záře slunce vládla,
rdí se skvostná večeřadla
září světel tisíci.
„Rychle vzácná jídla noste,

české víno perlící!
Pospěšte si, páni hosté,
aby nevychladla.“
„První šťastný krok v té říši!
Ty's mi milým — bůh to slyší —
Pichle věrný, mnoho dnes.
Než se odtud odeberu,
co si přeješ, opověz:
chci to snésti, na mou věru,
třeba s nebes výší.“
— Dost mi, králi, na tvé přízni.
Po čem duše moje žízní
milostí tvou splněno.
Pouze pro tvé blaho žiji:
Kéž je na vždy sproštěno
těch, jež v rozkoš žluč ti lijí,
tebe mukou trýzní.
Proto odvahou se nesu,
bys k mé duše splnil plesu
přání skromné jediné:
Když svou poctíš přítomností
štěstí moje rodinné,
zítra vznešený můj hosti,
v středu blaha smĕsu:
Popřej dnes mi plné moci
abych vládl této noci
nad lidem tvým, vojskem tvým.

Mnohdy jedno oko bdělé
zhlédne zhoubný ohně dým,
v kterém zhyne v noci ztmělé
město bez pomoci.“
— „Staniž se dle tvého přání,
propůjčím ti vojska zbraní.
abys dílo dovršil;
zítra vzdor tvé skromné touze
dosáhneš přec skvostný díl,
který právem tobě pouze
tvoje věrnost schrání.
K čemu vše to, neptám já se,
v oku tvém a ve tvém hlase
neoblomnou víru zřím.
Budiž s bohem do shledání.“ —
Řka to král, s komonstvem svým
odešel, též sbor těch paní,
skvoucích se ve své kráse.
Pichel sám zde nyní seděl,
z jeho očí démon hleděl
pýchy, záští, prorady.
Zavolal si stráží vůdce,
veď' s ním dlouhé porady,
o nichž pouze lidstva škůdce,
satan sám jen věděl.
Pouze jediná ta slova
hlasitěji šepcí znova:

„Spoutati je, šestnáct jich —
Sigmund odmění se skvěle.
Vyplenime s nimi hřích —
k činu tedy — stráž ať bdělé
v městě oko chová."
Opět sám zde nyní sedí
Pichel — jako démon hledí,
Uhasnul již svící svit. —
Místo něho luny přízí
na podlaze obraz vryt;
myšlénky se rodí, mizí
které satan sledí.
Ha! tak k sobě nyní praví,
ženicha se také zbaví,
proti němuž chová zášť.
Císaře pak milost získá,
po níž baží nad vše zvlášť,
v duchu pergamen již stiská —
diplom šlechty pravý —
„Dceru svoji provdám výše" —
šepce v otecké své pýše,
— „výše nad měšťanský rod.
Potomstvo pak slavné, četné
veletok jak labských vod
výše ve jmenu mém vzlétne
k prvním místům říše."
Pichel sám zde dlouho seděl;

z jeho očí démon hleděl
pýchy záští, prorady.
Na východě den již svítal
jako bajné poklady;
o snu, jenž mu duší zmítal,
satan sám jen věděl.

3.

Zlatý pel na svěžím listí,
oheň ve kalichu kvítí,
hvězdy v temnu jasněj' svítí,
jisker roj — hle tam se čistí
jedna — klesá s nebe dolů —.
Vlnky v řece šplounající,
jak by nymfy hrály spolu
líbaly se v chladnou líci —
Na vlnách se mihotají
drobnější jiskérky vezdy,
jakby v neznámé té taji
hlubin vodních hasly hvězdy.
Tichá hudba zdá se vzduchem
jarním, teplým, vonným, vlahým
vznášet tajůplným ruchem
k dvěma srdcím, láskou blahým.
Daleko tam za vodami,
daleko tam z modra lesů,

rozlehlými rovinami
vzdech se nese touhy plesň:
vyšel měsíc, plný, jasný,
nad lesem tam na obzoru
který kryje temnou horu —
zároveň jak souzvuk hlasný,
z vonné střemchy temna háje
jako zvonků stříbrozvuky
slavičí zazněly tluky.
Divě spanilá to píseň,
jakby pěvec neviděný
vyzpívat chtěl všechnu tíseň,
všechnu lásku, všechny steny
čarovného kolem kraje,
nevýslovná kouzla máje
lásky, mládí, zahynutí —
žalosť neodvratna skonu
tvorstva kolem veškerého
země — všehomíra — všeho —
miliony bajných tonů.

„Zdali na té šíré zemi
větší blaho mého blaha?“
„Mé snad pouze, moje drahá.“
Opět rty jich slastí němy
slíbaly slov další zvuky.
Oko pohrouženo v oku,

svit jak hvězdy v moře toku.
ruka v něžném stisku ruky.
Pouze slavíčí zní tluky.
„Zítra spojeni jsme tedy
na vždy po tak dlouhém boji —“
„Před bohem jsme dávno svoji —“
pravil on a svými hledy
nevýslovnou něhou zíral.
Zašumělo něco v řece,
jak by ohlas vzdechů zmíral —
„Jest však třeba,“ ona vece,
„požehnání z kněze ruky,
který světí v božím místě —“
Zachvělo se něco v listě —
umlkly slavíčí tluky —
„V místě božím — moje drahá —
to však domněnka jest pouhá —“
Couvla, jak kdy smrt k ní sahá:
„Odpusť, bože, on se rouhá —“
načež obě jeho ruce
v nevýslovné jako muce
tiskla k srdci v děsné bázni.
„Nerouhám se Jeho kázni,
rozuměj mi, drahé robě —
To, co posvátno jest tobě,
v mém též srdci stojí psáno
beze skvrny — slova čistá.

S touhou vítám pravdy ráno,
přislíbené ústy Krista.
Pravdy ráno vešlo v dveře:
v národ náš a naše vlasti —
v ďábelské však proněvěře
štváno kněžmi do propasti —
Nerouhám se pravdě boží,
toužím po ní vírou vroucí,
vírou tou, jež světlo množí,
která vedla mistra Husa
v žáry ohně ve horoucí —
Víra stará slepáť — kusá —“
„Jene, Jene, já se třesu,
zbudil jsi mne z lásky plesu,
uvrhna mne v temno noci;
klesám, tonu béz pomoci —
Nevíš, že můj otec pouze
proto svolil k naší touze,
když jsi slíbil zanechati
učení to Husa bludné?
Sejdi s cesty, se osudné,
vrať se tam, kde mocní svatí
žehnají nám církví svatou,
jedinou tou vírou pravou,
v Betlémě jež hvězdy slávou
zářila nad chudou chatou —.“
„Neslíbil jsem odpadnouti

ode svého přesvědčení —
na celé mé žitím pouti
to se více nepromění.
V čem že bludy mistra Husi?
V tom, že biskupům a lidu
okazoval jejich bídu?
Proč se sboru kněží hnusí?
Že chtěl to, co Kristus učil,
v život uvést — ne jen slovy?
Proč jej sbor ten pálil, mučil?
Byl snad zákon jeho nový?
Ne! táž víra svatá, čistá,
spasitel již kázal v žití!
vedla Husa v ona místa —
pro ni on dal živobytí.
Kdyby nyní sstoupil s nebe —
ten, jenž spasil mne i tebe —
kdyby to zas znovu kázal,
proč byl před tisíci lety
ukřižován, zmučen, kletý:
věř, že by jej zase svázal
biskupů a soudců sbor,
kteří vždy se domnívají,
od boha že víru mají
v nájmu, jako stříbro hor.
Věř mi — pravda jest to jistá —
dnes by Pilát, pohnut zvolal:

„Krista-li — či Barabáše?"
sbor by zase neodolal
zkřikna: „Ukřižuj nám Krista!
na nás krev a děti naše.""
Umlknul a ona také —
v odpověď jen slzy měla,
pohledy jen truchlozraké:
v jeho náručí se chvěla
jako lístek bouří rvaný,
který k větvi své se tulí —
s ní chce klesnout v temnou důli.
Jest to Jan, ten milovaný,
jenž jí nikdy neodpírá
očkoliv jej třeba prosí?
Má je rozděliti víra?
Znovu slza oko rosí,
„Co tě trápí moje milá?
To, že víra druhých lidí
před světem se za mne stydí?
Či má větší právo síla,
v duši mé, ta čistá ryzí,
před níž věky příští mizí,
která vidí stejně jasně
zpět i v před v aeony věků?
Tedy k vůli lidí vděku
zapřít mám, co mluví hlasně
v prsou mých a moji duši,

co již věčnou pravdu tuší
pod tou spoustou slávy lesku
kadidla a mumeraje?
Zapřít mám, co letem blesku
v blaženější spěje kraje —
v kterých lidstvo pravdou zňaté
v prsou zákon lásky svaté
samo bude knězem sobě?
Zapřít mám, co hlasem valným,
pochodem jak triumfalným
k budoucí mne nese době?
Bůh kde není více mstitel,
zavřený od svojich kněží,
kteří v skříni jeho střeží —
ale lásky vykupitel
slitovný — a pravda pouhá —
jemuž nyní vírou svojí,
neláskou a těmi boji
církev vítězná se rouhá — ?
K době té, kdy boha každý
v srdci nesa svém, co zoru
zděsí se té víry sporu,
pro niž dnes se pášou vraždy?“

„Dobře, Jene. Neberu ti,
k čemu srdce tvé tě nutí —

Slib mi, že chceš zítra jen
nezkaliti štěstí den
před otcem a přede všemi —.
Nevím, — nevím co nás čeká
na té čarokrásné zemi,
čeho mysl má se leká.
Časem proniká mou duši
jako dýky ostří chladné;
v děsném vidění snad tuší,
že zde naše štěstí svadne.
Věř, že před obavou touto,
před obavou, že tě ztratím,
klesá každé víry pouto,
já pak v propasť klesám za tím.
Zdá se mi, že kouzlo víry
v lásce mé jest obsaženo, —
bůh že dí a vesmir šírý:
„Láska je tvou vírou, ženo!““

Klesl před ní na kolena:
„Děvo má, hle lásky mojí
zápal, s láskou tvou se pojí.
Třeba tělo v smrti sténá:
duše naše, děvo milá,
žádné násilí ni sila
na věky již nerozdvojí.“

Pozvedla jej do náručí.
Hlasněj řeka nyní hučí;
jako noční hymny zvuky
nesou se ty šumy valné
jako lidstva děsné muky
nekonečné, stejně žalné

v moře věčna — šeré — dálné —
Opět slavíčí zní tluky.
Divně spanilá to píseň!
Jak by pěvec neviděný
vyzpívat chtěl vše tu tíseň
všechnu lásku, všechny steny
čarovného kolem kraje,
nevýslovná kouzla máje,
mládí, touhy s slzou v líci —
žalosť neodvratna skonu —
lásky v smrti vítězící —
miliony bajných tonů. —



Zpěv III.

1.

„Den již plane! Vzbuďte pány
hudbou jak o božím těle!
U řeky již skvostné stany
velmožům jsou uchystány,
na nich vzduchem převesele
praporce se třepetají.
Udeřte již v bubny břeskné!
Jejich hlasy v sobě tají
bouře hromu hlasy teskné.
Hle, jak vzduchem převesele
praporec se králův leskne.
Hrajte jak o božím těle!“

Hudba městem zvolna kráčí,
mnohé oko slza smáčí;
neb to slunce ranní, svěží
osvítilo bídy mnohé.
mnohé srdce přeubohé
před křížem ve pláči leží,

za otce, za bratra, muže —
děvám blednou v tvářích růže. —

2.

„Dokonáno dílo moje,
svěřené ti vracím voje,
králi, pane, rozsuď sám.
Zaslepeni bludem víry
odchovali v prsou štíry,
na posvátné církve chrám.
Na tebe, štít její skvělý
prvně udeřiti chtěli,
této noci uzrál plán.
Zajisté, — tak k sobě děli —
v ruce naše dal jej Pán,
Sami zjímáni jsou nyní,
jejich čin je k smrti viní —
Králi pane, sám je suď!“

„Jak že? na mé živobytí
měli napředených sítí?
Zradou napojili hruď?
Nuže, tobě, Pichle věrný,
v tvé je odevzdávám ruce.
Strestej krutě zločin černý
v jakékoliv smrti muce.
Přisáh jsem, že českou zemi

očsitím té kleté hlízy —
vyplením ty sekty bludné,
třeba Labe krví zrudne —
jako poušť kraj bude němý —
zasadím sem plémě cizí —“

3.

V hlavě nesa divnou tuchu,
spěje Pichel z města ruchu.
Hle, zde stavení to milé,
kde se zrodil, rostl v blahu,
zažil štěstí mnohé chvíle,
znal jen klidnou žití snahu —
nyní však — kde ony doby?
Na jakou to vstoupil dráhu?
„Zdá se mi, že zřím jen hroby,
otce, matky, ženy stíny —
nejsem já to — jsem kdos jiný —
takto k sobě zahovoře
dále jde. Hle v známém dvoře
lípy pravěké list šumí
svoje nekonečné dumy.
Proč tu čistší mládí náhle
vystupuje v mysli ruchu,
jako nebe neobsáhlé,
plné hvězd a blahých duchů?

Duha zašlé dni ty krášlí —
líce těch, jež s nimi zašli.
Ševelí hlas něžný sluchu:
„Ustup, synu, to jsou hadi,
jež tvé štěstí na vždy zradí —
ustup — hle tam jícen tmavý —
vidíš v něm ty drahé hlavy.?“

Kráčí dál. Jest v skvostném sále
svatebčanům uchystaném.
Posud slyší hlasy dále
ševeleti svůdně stále:
„Nezapomeň nad svým pánem
také na svědomí vlastní.“

Kráčí dál. Tu v komnatce je
z které jemu vstříc se směje:
„Hle, zde budou spolu šťastni.
Blaho jejich jedním rázem
strháš, Pichle, dneska na zem.
Synu odstup ob propasti!
Zároveň však, jako z pekla
hučí proklatců bouř vzteklá:
„V oheň věčný, zrádce vlasti!?

Již již srdce jeho jihne
k modlidbě on k zemi tíhne,

zpurné koleno se sklání —
cosi do srdce mu sahá,
hlas jak matky: na pokání!
hrdé oko rosí vláha,
o níž dávno neměl zdání.
pyšné čelo níž se kloní —
jak mu blaze v této chvíli!
v duchu napravit již pílí
zradu bratří této noci,
propustí je z práva moci,
třeba za ně na smrť veden
aspoň zahyne sám jeden —
upřimnou teď slzu roní —
v tom slyš! ráz a ráz — to zvoní!
Úder děsný srdce z kovu
probudil ho k žití znovu
uvrhl jej jedním rázem
s nebe blaha v peklo na zem.

Zvoní k slavnosti to dvojí:
na svadbu a ku popravě.
Ještě váhá, ještě stojí —
pozdě! pro něho jdou právě.

Nejkrutšíť trest zlého činu:
nemůžešli při vší snaze
zastaviť se na své dráze

napraviti svoji vinu;
zoufale pěst zločincova
člunek zastavit se snaží —
po kterém se v peklo sváží —
v muka, pro něž schází slova —

Spěchá k dceři, ku nevěstě —
Jan mu stojí náhle v cestě.

4.

„Zajati jsou této noci
z vůle tvé a tvojí moci
přátelé a bratři v Kristu,
v čele jejich Bohdan kmet,
který výší svojich let,
pro svůj život bezposkvrnný,
pro svou vůli, víru čistu
nezasloužil bolné trny,
jež mu v stáří chystá svět.
Rci, kde jsou, co s nimi dále?“

„Zrádci císaře jsou, krále,
milý Jene!“ Pichel praví.
„Zda mně jiná zbyla cesta,
zda jsem čest, čest toho města
moh dát zradě v pospas dravý?
Ohroženo krále žití,

sám bych dal zaň živobytí.
Jemu propadly jich hlavy —"

„Pak zde vemte také moji —
sdíleti chci osud s nimi —"

„Mysl tvá se nepokojí
marně — jsouli nevinnými —"

„Tedy ke králi chci jíti,
zachránit jim živobytí —"

„Marně mysl tvá se leká,
že je cosi zlého čeká.
Ještě dnes na břehu řeky
král svůj příchod do té země —
jenž buď žehnán po vše věky —
oslaví kýms činem skvěle —"

Spočinula ručka jemně
Janovi tu na rameni:
spatřil spanilou tu hlavu —
děvy, jaké druhé není —
spatřil svoji Vlastislavu,
slíbal ji na skvělém čele.

Pichel dále takto praví:
„Zajisté že takou chvíli
velkodušně pooslaví,
k milosti se ponachýlí,
aby získal národ věrný,
který jeho skutek černý —
nad Krásou ten ortel krutý —
omráčil až ve dno duše —“

Jan však stojí nepohnutý
jako v nevýslovné tuše
něhy, milosti a krásy,
v kterých vše je obsaženo:
Víra v život — věčné spásy —
co čtem v oku tvém — o ženo!

5.

Nevěsty vínek
z vonného kvítí
zdá se že svítí,
tajemná zář jak hlavy kol svaté.
Včelky jak zlaté
roj upomínek
šumí kol hlavinky sličné jak sen:
kéž trvá na věky váš blaha den.

Štěstí jak nebe,
bez hranic, míry
nebesklon šírý,
jak úsvit slétlo v duše dvě krásné;
dí oči jasné:
vždyť mám jen tebe.
Zda je to pravdou, či je to sen?
Kéž trvá na věky váš blaha den.

Těšte se chvíli!
Život je krátký,
okamžik vratký,
nikdy již opět se v takové kráse
nevrátí zase
rozkošný, milý,
první jak lásky čarovný sen:
kéž trvá na věky váš blaha den.

Jak? — slzu v tváři,
nevěsto drahá?
Toť slza blaha,
která jen v šťastném oku se shlíží.
Chvíle se blíží,
růženou září
jež splní lásky čarovný sen:
kéž trvá na věky váš blaha den.

Zde žehnám tobě,
ty chvíle štěstí,
která nám věstí
pohodu jasnou, slunko jak ranní:
Mé požehnání,
spanilé robě,
provázej tebe v opojný sen:
kéž trvá na věky váš blaha den.

Tak zpíval družiček rozmilý sbor.
Bříza jak sdružena se štíhlou jedlí.
ženich a nevěsta spolu se vedli,
krásy a mužnosti spanilý vzor.

6.

„Na břehu Labe, císařský pane,
pro tebe divadlo vznešené mám.
Kéž se dle vzoru našeho stane,
zavítá opět mír kýžený k nám.
Tváli v tom vůle, rač pokynouti
čeká již na břehu diváků dav,
čeká jak na kněze o slavné pouti
tisíce nábožných oddaných hlav.“

Pokynul Sigmund milostně rukou:
Věru ty's výminkou v kacířské zemi,

v které jen proradná srdce nám tlukou,
chci tě též odměnit sám přede všemi.“
Věděl již Pichel, co slova ta značí:
pokleknul pokorně v radostné pýše
u nohou krále — a sotva že dýše —
když mu král zavěsil zlatý řád dračí.

Pro tuto milosť on do ohně skočí,
prodá svou duši peklu a ďasu
prodá své dítě — svůj národ —
Zveď oči
opilé ještě jak ve slávy jasu
povstal a rozkázal hlasem svým krutě:
Vzhůru již, chaso, měj k práci se chutě.
Císařská milost již dychtivě čeká —
Lačná jest zajisté také již řeka —“

7.

Šumí řeka, šumí tiše
jako časů mocný val,
který národy a říše
šíré ve hrob pochoval.

Šumí řeka, šumí sobě
jako bajný z hlubin zpěv



těch, jež na dně jejím v hrobě
těší čarokrásný zjev.

Vlna za vlnou se honí,
šumí, kypí, z důli vře,
zdá se, že to stříbrem zvoní
na dně jejím v svůdné hře.

Stříbrné že harfy tony
tajemnou se silou dmou —
zvučí jako z dálí zvony —
umírají vábnou hrou.

Vlny laškovně se tísní
kolem boku lodí, stěn —
bouří, jako jarní písní
národ kolem rozbouřen.

Ozdobený girlandami
z kvítí, kolem do kola
pozvedá se nad vodami
zjev carského prestola.
Obklopen tam v majestátě
všemi vděky živých krás,
Sigmund nyní věří svatě,
že je mladý jinoch zas.
Úsměv září s jeho lící,

když se kloní ku předu,
by moh' královně své říci
cosi v něžném pohledu.
Celý dvůr dle jeho přízně
řídí se týmž příkladem,
po milostné slasti žízně,
mní, že v lásce plyne zem.

Na lodi tu ozdobené
od břehu se nese v proud
v prostřed řeky stříbropěnné
zástup mužů v náhlý soud.

Ruce upoutány z tuha,
pár vždy k páru — osm jich —
v předu kat je — práva sluha, —
potupný má v tváři smích.

„Dobrý nápad, pane Pichle,
dobrý nápad věru máš —"
Sigmund dí, kdy množství ztichlé
s hrůzou šepce: „Otče náš!"
„Škoda dříví — vody proudy
dokážou jak ohně křest;
s kacířstvím nač dlouhé soudy,
pokud v Čechách vody jest.
Methoda tvá věru zdravá —

nač tu dlouhé přípravy?
Živou vodou víra pravá
neduhy jich uzdraví —“

Promluvil tu biskup vážně:
„Králi, buď jim milostiv;
kdo se kaje z hříchů snažně,
milosti měj — on buď živ.“

„Staň se,“ Sigmund odpovídá,
„milost zřít má celý svět;
kdo se z hříchů vyzpovídá,
v lůno církve vejde zpět.“

Na lodi stál v druhů čele
velebný a vážný kmet,
vousů proudy stříbroskvělé
svědčily o výši let.
Pohled jeho mírný dříve,
zajiskřil se jako žár,
vzepnul obočí své sivě
jako orel křídel pár.
Blesky jiskrnatých zraků
vbodaly se králi v líc,
načež jako Perun z mraků
zahřměl jemu takto vstříc:

„Marně se těšíš, nehodný králi,
za živa jak — budem v smrti též stálí.
Velkého tvého otce jsem znával,
když jsi si děckem v komnatách hrával.
Velkého otce nehodný synu,
dokonej dílo — poklidně zhynu.
Zhynu-li dříve — zahyneš také,
smrti zřím spáry již křivolaké.

Pamatuj ale na soudy vyšší,
pamatuj na boha, který mne slyší.
Dáno mi oko věštecké bohem,
do dálky vidím, vím též o mnohém.
Zahyne král, který ve hříchu trůní
bouřlivou pomstou, jež nebesy duní.
Odňal bůh Saulovi i jeho rodu
království v bitvy krvavém brodu.
Slyším již války hrom dutý zníti,
vidím též muže po zemi jíti:
na oko slepý, z rukou svých hromů
vysype blesky na hřích ve Sodomu.
Z Trocnova bouře se divoká valí,
země se třese a nebe se kalí.
Nevložíš, králi, nečistou nohu
na trůn svých otců, milý vždy bohu.
Pakli však vraždou a násilím boje
vstavíš si korunu na skráně svoje,

pakliže schvátíš trůn krvavou rukou:
staň se ti věčnou pekelnou mukou.“

Sigmund couvnul v tváři sinný,
v srdci strach a v oku hněv —
jak by četl jeho viny
přísný soudce s nebe zjev.
Zdá se mu, že zjev se zvedá
v modro nebe víc a víc;
s výše zírá přísná, bledá
otce jeho hněvná líc.
Slavný Karel, otec vlasti,
hledí na něj s výrazem,
jak by syn měl počet klásti
za tu milenou mu zem.
Otce oko níž se kloní,
syn již klesá do mdloby —
vidí propasť — káže do ní
přízrak otce podoby.

„Jsouť to kacířské jen čáry,
konec kejklům rázem buď.
Hoďte v řeku bídné páry —“
supavě se zdvihá hruď —
Komonstvo kol trůnu žasne,
s hněvem mnohý chytá zbraň —
slzou kyne oko jasné

dám — jež zří jak v strachu laň --
Cizáci však s pohrdáním
hledí na to divadlo,
zlobí se, že krásným paním
bázní líčko ochladlo.
Nerozumí také řeči,
kterou mluví vážný kmet —
kterou lid, jenž dole klečí —
v zbožné prosbě k nebi zveď'.

Zašumělo v řeky lůně
jako znívá smrti ston.
Sigmund chvěl se na svém trůně,
z města zazněl mrtvých zvon —

Opět šumí řeka tiše
jako časů věčný val,
který národy a říše
mocné ve hrob pochoval.
Vlna za vlnou se honí,
šumí, kypí, v důli vře,
zdá se, že to stříbrem zvoní
na dně jejím v svůdné hře.
vlny laškovně se tísní
kolem boků lodí, stěn,
šumí jako bouře písní
národ kolem rozbouřen.



Šestnáctá již oběť bude
potopena v lůně vod,
řeka hudbu k tomu hude,
rybky vedou chorovod.

Všichni klidně, mírně mřeli
s úsměvem jak mistr jich,
v oku pohled v nebe vřelý —
v ústech žalm za lidský hřích.

Titáni jak epopeje
odcházeli do hrobu,
v čele nesmrtelné děje
v duši boha podobu.
Jako úvod velkých zjevů,
které světy převrací,
odešli — rty plné zpěvu —
zasli nad tím diváci.

Biskup uchopil se slova,
aby věrné pozdravil,
chtě jim ukázati znova,
jaký děsný kyne cíl,
v kacířství kdo zapeklitý
setrvá až do smrti:

církve hněv ho svatý, litý
jako stéblo rozdrtí.

Blízko trůnu u samého
vznikl šum — hle jinoch vstal:
tváří, bleskem oka svého,
hlasem všechno upoutal.
V skvostný oděv zahalený
zjev byl mužně spanilý —
však dle něj — jak z bílé pěny
nevěsty zjev ztepilý.
Opřena oň s něhou vroucí,
útlý květ o mocný strom —
slyší vše jak ve snu mroucí —
jun však burácí jak hrom:

„Zde! Já stál na ráje prahu
srdce složiv lásce v dlaň,
jako dítko v lůno matky:
hlas mne vzbudil tvojích vrahů.
Zmizel rázem sen můj krátký,
život přísnou žádá daň.
Patřím k nim, již právě klesli
v hlubné lůno chladných vod,
oni prapor lásky Krista
přede všemi směle nesli,
jejich oběť byla čistá

jako anděl chorovod.
Neklnu ti, králi bídný,
za tvůj čin! ty najdeš sám
ve své duši osten divý,
který had jak nedohlídný
věčným hryzem věčně živý
zavře tobě štěstí chrám.
Kletbou mou jest požehnání,
aby peklo děsných muk,
které střádáš naší víře,
změnilo se v lásky plání,
aby spící v tobě zvíře
ucítilo srdce tluk.
Neklnu ti, bídný králi,
má jest pomsta, praví Pán!
Vidím ale v časů příští,
slyším hromů rachot zdáli,
vidím blesk, jenž trůn tvůj tříští,
který větrům v pospas dán.
Duch můj v příští časů zírá,
marnéť vaše okovy!
Nespoutáte duchu křídla,
zvítězí ta naše víra,
z lásky nejčistšího zřídla
vždy svůj život obnoví.
Pichle, vezmi nazpět dceru,
bídný zrádce národa.

Nemám pro tě slova více,
pouze pohrdání věru:
nepohledneš v mužné líce —
muž ti ruky nepodá —“

V ohromení ona hledí
na miláčka svého líc —
tmí se kol ní víc a víc —

Lidu zástupové bledí
stojí v bázni do kola;
čekají, až soudce hrůzný
ortel nad ním provolá.
Nevábí je pohled luzný
na májový jara skvost,
které klene čarný most
z hlubokého nebeslonu
přes lesů a lučin vděk,
poutem hlubných, modrých řek
jako v slavném znění zvonů.
Nesvábí je pohled blaha
v oku děvy — děcka hled,
smilování svatá dráha,
která pučí v lásky květ —
nesmíří je nikdo více,
ani nový žití ruch,
ni ten milosrdný bůh:

tam kde vášně hyzdí líce,
tam, kde srdce pouhý led
také ve tmách sténá duch.

Zazněl z hrobu hlas jak dutý,
hlasem zazněl výrok krutý
jako meče ostré tnutí:
„Chopte se ho, chaso líná —“

Tu však jako bouře dmutí,
blesk kdy mračna rozetíná,
ozvaly se hrozby, lání,
v množství lidu, ryk to smělý:
hned však také zablyštěly
proti lidu blesky zbraní.

Couvly davy — oněměly.
„Chopte se ho! ještě jednou,
chaso líná, pravím přísně!“
Hněvem tváře krále blednou —
„Hoďte ho do vodní třísně!
Rychle s ním již za druhými
dohoní snad svoje bratry.
Zbraněmi pak skroťte svými
reptající davy chátry!“

Spanilý tu dívčí zjev
klestí sobě k trůnu cestu —

nejsličnější kolem z děv.
S žasem hledí na nevěstu
odsouzence všechny davy.
Před trůnem již krále stojí —
klesá — zvedá opět hlavy:
„Milost, pane, slitování —!
což je vše to pouhé zdání,
spasitel co hlásal s kříže,
milosrdnost s bloudícím?
Nerozlámal hříchu mříže
láskou, smrtí, skutky svými?
Není všech nás otec jeden,
jenž nás milovati učí —
jenž nás v smrti ve náručí
v slíbený uvede eden?
Milost, pane! Máš též dceru,
jedinou a milovanou —
Nerouhám se tobě věru —
prosím — slyš! mně zvoní hranou —
Při lásce tvé dcery milé,
pro ten život její něžný —
spásu milované kněžny —
pro poslední tvoje chvíle:
smrtelný z nás, králi, každý —
smiluj se nad mojím Janem,
nedopouštěj jeho vraždy —“

Ticho pod královským stanem —
Sigmund zamračený sedí,
slova k odpovědi nedí —.
Ubohá tu otce zřela:
„Otče, promluv slovo pro mne!“
„Pro tě ano!“ slova zněla.
„Moje přání přec tak skromné –
znáš je, otče, zachraň Jana —“

„Raděj prosbu za pohana,“
odpověď zní od Pichlera.
„Ani slova více k tomu —
neb — se nehlas ke mně — domu —
nechci znát, že's moje dcera —“

„Žádné tedy smilování?“
s úzkostí tu děva děla —
biskupa tvář mírnou zřela:
„Aspoň ze svatých těch dlaní
nech mi vzejde požehnání!
Přimluv ty se, otče, pro mne!“

Ortelu, jak znělo hromné:
„Nech se dá dřív na pokání!“

„S bohem, Slávo! shledáme se —“
s důli hlas se k děvě nese —

Jaká změna! Laň jak hbitá,
nesmělá a ostražitá,
když jí mládě v bázni volá
napadené jaguarem:
hlasu jeho neodolá —
ona spěje s pudu žárem
tam — kde smrtný spár ji vítá —:
Děva tak, po hlase zvuku
spěla za ním v lidstva hluku.

S podivením hledí davy —
ustupuje žoldák dravý
z cesty před postavou její,
letící vstříc souzenému:
zdá se, že se vznáší k němu,
křídla že se za ní chvějí — —

Právě kat se chystal k dílu.
Zahlédl Jan děvu v spěchu —
poslední tu sebral sílu:
„Vari kate! pro útěchu
nech mne v posled obejmouti —“
Odstrčil v tom kata stranou
objal děvu milovanou —

„Myslíš, že tě na tvé pouti
nevěsta smí opustiti?

Před bohem jsem tvojí ženou
pro celé pozemské žití —
chceš mne nechat opuštěnou?
Věz, že před obavou touto,
před obavou, že tě ztratím,
klesá každé víry pouto —
já pak klesám v propast zatím.
V lásce naší obsaženo
v žití věčné kouzlo víry
volá ke mně vesmír širý:
v lásce je tvá víra, ženo! —“

„Nuže s bohem! děvo svatá —
bůh nám žehná na výsosti —“

Pozdě! Kat i žoldák chvátá —
— výkřik! — pronikl až kosti —
„Pomozte! pro živé nebe —
císaři! já prosím tebe —“

Zašumělo v řeky lůně
jako zmírá smrti ston.
Sigmund chvěl se na svém trůně,
z města zazněl mrtvých zvon.

Pichel v nevýslovné muce
k řece chvátá — pozdě již —

trhá vlasy: pospěšiž
na své dcery svatbu skvoucí!

„Za ní!“ dí hlas jeho mroucí —
dračí řád v své drží ruce —
marné pýchy marnou cetku —
„Jmění své, to rád dám, zlato, —
králi! ukrutný ty svědku —
vše co mám, dám, lidé, za to —
zachraňte jen moji dceru!
jediné mé drahé dítě —“
rve si šedé vousy litě —
řeka šumí: „moji dceru —“

„Zde máš, králi! řád svůj dračí,
vím již, co tvá přízeň značí —
zde máš draka! děsný draku —“
volá, šílenství v svém zraku —
trhá řád a po něm tlape.

Úžas lidu kol se chápe,
Žehná se a s hrůzy křikem
prchá před tím nešťastníkem.

Kde je Sigmund — dvůr též celý?
Zmizel: mrak to hrůzoskvělý
na obzoru svítí v dálce,

v tlumu pánů, krásných paní,
v blesku nesčíslných zbraní
kometa jak děsné k válce.

Na břehu tam Pichel hledá
posud svoje mrtvé dítě,
ruce v šílenství svém zvedá,
volá, prosí klne lítě:
Zachraňte mi moji dceru,
dračí řád dám za ni věru —
vyrvete ji tomu draku —“
volá, zoufalství v svém zraku:
„Vyrvete mu moje dítě!“
řeka šumí: „moje dítě —“—
Noc se v mysl jeho vkrádá —
klesá — jako sosna padá.

8.

Opět šumí řeka tiše
jako časů věčný val
který národy a říše
mocné ve hrob pochoval.

Šumí řeka, šumí sobě
jako bajný z hlubin zpěv

těch, jež na dně jejím v hrobě
vidí věčně čarný zjev.

Vlna za vlnou se honí
šumí, kypí, z důli vře,
zdá se, že to stříbrem zvoní
na dně jejím v svůdné hře.

Stříbrné že harfy tony
tajemnou se silou dmou,
zvučí jako z dáli zvony —
umírají vábnou hrou.

Vlny laškovně se tísní
kolem břehů, skalních stěn —
šumí — jak volnosti písní
národ hřímá razbouřen —

Daleko tam za vodami,
daleko tam z modra lesů
rozlehlými rovinami
vzdech se nese touhy, plesů;
Vyšel měsíc, plný, jasný
nad lesem tam na obzoru,
který kryje temnou horu;
zároveň jak souzvuk hlasný,
z vonné střemchy temna háje,

jako zvonků stříbrozvuky
slavičí zazněly tluky:
divně spanilá to píseň!
Jak by pěvec neviděný
vyzpívat chtěl všechnu tíseň,
všechnu lásku, všechny steny
čarovného kolem kraje —
nevýslovná kouzla máje.
mládí — touhy s slzou v líci —
žalost neodvratna skonu —
lásky v smrti vítězící —
miliony bajných tonů —



Doslov.

Po měsíčné přízi
vstoupám opět z hloubi,
kde se s pravdou snoubí
bajný zjev!
postavy ty mizí
znáhla mému oku
v temném řeky toku
jako zpěv.

Věkožizné proudy
dějin naší vlasti
trhá do propasti
časů tok:
dějiny jsou soudy
nad hříchem a vinou
rodí se — a hynou
každý rok.

Dávno boje shasly
jako vulkán žhoucí,
slávy nehynoucí
jasný vid:
v čem se světy třásly
dnes je zase klidné —
moře nedohlídné
jak ten lid. —

Protivy ty světů
rozdělené hořem,
celým krve mořem —
usnuly:
anděl světa v letu
stírá mnohé hříchy —
násilný čin pýchy
minulý —

Jako však to moře
jedním hněvu vzmachem
mrští lidským prachem
v nebesa:
tak též lidu zoře
okovy když drtí,
s úsměvem vstříc smrti
zaplesá!

Jakás věčná síla
v protivy nás staví,
jako šotek hravý
   loutky své:
na to svoje díla
ničí chladnou rukou
končí smrti mukou
   dobré — zlé! —

Jaké chová cíle?
Skončí se ty boje?
Padnou hříchu voje
   aneb cnost?
Či snad jedné chvíle
jako hravé děcko
rozbije to všecko
   pro věčnost?

Pryč od tůně bezdné,
pochybou jež dýše —
pohledněme výše
   v písmo hvězd:
jak ty říše hvězdné
zákon věčný řídí —
tak i osud lidí
   pevný jest.



Otakar Červinka

narodil se v Praze 25. září 1846. Prvních deset let svého života strávil na statku svého otce, JUDra. Václava Červinky, v Ostředku blíže Sázavy. Pak studoval a absolvoval gymnasium staroměstské v Praze, načež poměry nucen, po krátké návštěvě filosofické fakulty, věnoval se studiím hospodářským na vyšší škole v Táboře. Po obdrženém absolutoriu přijal místo v Oujezdě blíže Mladé Boleslavi u knížete Hugona Taxise, od roku 1872 pak až do dneška zastává místo účetního při velkostatku Vrutickém.

První literární vystoupení Červinkovo bylo v almanahu „Ruchu", redigovaném J. V. Sládkem a uveřejněném na památku kladení základního kamene „Národního divadla" r. 1868. V letech 1869 a 1870 přispíval do almanahů studentských. Roku 1871 uveřejnil báseň „Jan z Dubé", r. 1874 „Žižku". Od té doby měl v „Osvětě", „Lumíru" a „Květech" celou řadu básní různých. R. 1881 uveřejnil báseň „Aleš Romanov".





Poetické besedy:

I. **Ballady a Romance** od *Jana Nerudy.* 40 kr.
II. **Oldřich a Božena.** Idylla od *A. Heyduka.* 50 kr.
III. **Petrklíče.** Báchorka od *Svat. Čecha.* 40 kr.
IV. **Staré zvěsti.** Od *Jar. Vrchlického.* 50 kr.
V. **Prosté motivy.** Od *Jana Nerudy.* 50 kr.
VI. **Ballady.** Napsal *Lad. Quis.* 45 kr.
VII. **Griselda.** Povídka veršem od *J. Zeyera.* 65 kr.
VIII. **Všední život.** Báseň od *K. Legera.* 40 kr.
IX. **Záviš.** Napsal *Fr. Chalupa.* 50 kr.
X. **Zpěvy knížecí.** Básně *Fr. Kvapila.* 50 kr.
XI. **Lešetínský kovář.** Báseň od *Svat. Čecha.* 50 kr. (Zabaveno.)
XII. **Vlaštovičky.** Selanka od *E. Krásnohorské.* 40 kr.
XIII. **Ze života.** Básně *J. V. Sládka.* 60 kr.
XIV. **Přeludy.** Báseň od *Karla Legera.* 35 kr.
XV. **Třešně.** Humor. pov. Napsal *L. Quis.* 50 kr.
XVI. **Z doby táborů.** Od *Antala Staška.* 65 kr.
XVII. **Hanuman.** Bajka od *Svat. Čecha.* 50 kr.
XVIII. **Na přástkách.** Napsal *Ad. Heyduk.* 45 kr.

Číslem dvacátým budou

Zpod jarma.

Básne

Svetozara Hurbana Vajanského.

Předplacení na „Poetické besedy" není žádné. — Sešity prodávají se jednotlivě. — Kdo z venkova objedná si alespoň dva svazky najednou, obdrží je frankovány.

Tiskem dr. Edv. Grégra v Praze.